Değeri
20 Kuruş

Yıllığı [225] Kuruştur.

ALTIN YAPRAK

BAFRA HALKEVİ DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Sayı : 16 *31 - Ağustos - 1936*

Sayı : 16 *31-8-936*

ALTIN YAPRAK

Bafra Halkevi Tarafından Ayda bir çıkarılır Kültür Dergisidir.

30 AĞUSTOS

30 Ağustos denince gözümüzün önünde canlanan manzara şudur :

Dumlu pınar sırtlarında kopan ve yer yüzünü sarsan bir kasırga.. nereye kaçacağını bilmeyen bozgun bir müstevli ordusu.. temelleri çürümüş, çatırdayan yıkılan saraylar.. Neye uğradığını bilmeyen, hayret içinde kalan bir acun.. Bilerek inanarak, kendine güvenerek döğüşen, bir Ulus ve onun muzaffer baş kumandanı..

Dumlu pınar sırtlarında hızını tarihin derinliklerinden alan bir ses yükseliyor :

Asker, ilk hedefiniz Akdeniz..

Bu ilk hedef, dokuz gün sonra tahakkuk ediyor. Eğe denizi Türk süngülerinin göz kamaştıran parıltılarına selâm durmuştur. Bütün bunalan, darda kalan uluslar (Türk istiklâli) ne hasretle secdediyor.. Dağlar, Taşlar, gökler türk zafer türküsüne ses katıyor.

Türk ordusuna son hızını veren kahraman atanın bu gür sesini 30 Ağustosta duyan türk çocuklarına ne mutlu..

Yine onun işaretile biz ilk hedefi çokdan geçtik.

Mudanyada, Tarihin asıl çocuğu türkün sözü dinleniyor. Çanakkale önünde yine türk atları kişniyor. Bir anda beyoğlu sokaklarının rengi değişiyor. (Ay yıldız) yine eski ihtişamile galata kulesi üzerindedir. Yine biz o büyük ATANIN işaretile hedefden hedefe koşuyoruz :

Türk edirnede, Tunca, Arda Güzel meriç türk atlarına su veriyor. Lozanda büyük Atanın yiğit kumandanının gür sesini dinliyoruz. Acun Türkü dinliyor. Her zaman bu kutsal iddiayı tekrar ediyoruz :

İnanarak, kendine güvenerek, bilerek döğüştük..

Bize, Bizim kadar inanan büyük ATAMIZIN dünden daha çok işaretine bakıyoruz. 30 Ağustos 922 de ona bağlandığımızın yüz kat üstünde baş kumandanın irdesine sarılmış bulunuyoruz. Çünki, o bizi ileri kültür cennetine ulaştırdı. Biz ondan yaşamanın sonsuz tadını duyduk.

Darda kalmak, bunalmak değil ün almak peşindeyiz.

Çünki o bize diyorki : Yüksel Türk Senin için yüksekliğin hududu yoktur.

30 Ağustos zaferinin şen çocukları, acunun yüksek kültürü bizi çağrıyor. Tarih tekerrür edecektir. Buna inan ve yine sen acunun kültür kaynağı en ileri bir ulus tahtına doğru ilerliyorsun...

Yer yüzü seni tanıdığı kadar irdeni göklere ulaştıracaksın.

Biz en büyüğümüzden sonsuz ilham alarak diyoruzki (Ebediyete Doğru akup gidecek) olan 30 Ağustos zafer bayramında türkün aziz toprakları kadar temiz havası da bizimdir, Bizim olacak ve bizim kalacaktır. Biz onun için 30 Ağustos bayramında inancımızı bu temiz kaygı ile yıkıyarak hızlanıyor ve ayaklanıyoruz : Zafer bayramı, Tayyare bayramı Kamuya kutlu olsun!

ALTINYAPRAK

Üçüncü Dil Kurultayı

F. Yekta ÇUBUKCUOĞLU

Her yönden özgürlüğünü kazanan yeni Türk devrimi ana dilinin soysallığını aydınlatmak bakımından da son hızile araştırmalara girişmiş bulunuyor.

dört sene evvel ilk toplantısını yapan ve ana dili tutsaklıktan kurtararak hakikî değerini bulmağa çalışan Türk dili kurultayı bugüne kadar bu yönden elde ettiği netice amacının ne kadar özlü ve Türk dilinin pek çok verimli olduğunu meydana koydu.

Yüz yılların dilimize üşüştürdüğü yabancı söz ve kılıklarla anlıyanı ve anlatanı az bir biçime soktuğu Türk dilini kendi özüne ulaştırma savaşında elde edilen muvaffakiyetler özgürlüğünü kazanmış Türk ulusunu bu yönden de pek yüce göstermiştir.

Türklüğe, Türk budununa benligini duyuran Ulu Atatürkün kendi öz dilimize kavuşmak için en ön ve en açık yolu göstermesi bu kurultay toplantısı ile başlar. Türk dilini düştüğü melezlikten kurtararak kendi öz benligine giden yolu gösteren bu ilk çalışmalardır.

Türk dilinde yaratılmak istenen ve hakikatan muvaffakiyeti ile bütün acunun dikkat nazarlarını üzerine çeken inkilâp; siyasal sahada erişilmez başarılar kazanan milletin belli başlı inkilâplarından biridir. Türk dilinin arıklanmasına şiddetle ihtiyaç vardı. ve en büyügümüz hepimizden evvel bu ihtiyacı duydu. budunlar arasındaki siyasallık yeri saglamlaşan, ülke içindeki yaşayışı ilerilemeden ilerilemeye yürüyen Türk topluluğunun bütün bunlarda sonunadek sayılır ve üstün olarak kalması için kültür değerimiz yüksek ve sayılır olmalıdır.

O yüzdend'rki Türk davasını kültür yönünden de başarabilmek için Dil savaşı açıldı. Bu savaşın amacı Türk dilini hakikî benliği ile açığa çıkararak acun dilleri arasında seçkin kılmaktır.

Bütün araştırmalar ve bu özlü çalışmalar bize gösterdiki Türk dili başlı başına bir dildir. Osmanlıca diye uydurma ve melez dil Türkün benliğinden doğmuş değildir. Bu, anlıyanı ve anlatanı az, karektersiz konuşmanın yerine asıl Türk dilinin kaim olması 17 milyonluk Türkün benliğini ve soysallığını kazanması demektir.

Yine bu derin araştırmalar bize göstermiştir ki Türk dili kadar öğrenilmesi kolay ve güçlü olan dil pek azdır. Bu temiz Türk dilini düşdüğü melezlikten kurtararak egemenliğini kazandırmak ve onun özünü bularak bir daha kaybetmemek üzre sağlamak Türk davasının başarılması gereken ön tezini teşkil etmiştir.

ATAMA

Sait GÜRPINAR

Varsın dağlar yol vermesin, varsın sular akmasın
Varsın günü doğmaya giceler bırakmasın
Yollarımız karanlıkla örtülü kalsın varsın!

Yine biz yol buluruz yarına varmak için!
Yine biz yar buluruz yaralar sarmak için!
Madamki her çevrede, her çağda bize yarsın!

24 Ağustosta Dolmabahçede açılan Üçüncü büyük Kurultay Ulu Önderin rehberliği ile bu çalışmalarına bir kat daha hız vererek bu güne kadar elde edilen başarıların sonunu ulusa bildirecek ve bundan böyle başarılması gereken işleri yeniden proğramlaştıracaklardır.

Türk dilinin aranması ve güzelleştirilmesi yönünden yapılan bu çalışmalar değişik sahalarda erişilmez başarılar kazanan inkilâp çocuklarının dil davasını kazanmakla benliklerine ne kuvvetli bir imanla sarıldıklarını kuşkusuz olarak göstermektedir.

Bu heyecanlı ve imanlı çalışmalar ki mefkûreci gençliği az zamanda yenilmez bir kuvvet yapmıştır.

—BAFRADAN SİNOBA—

K. SÖZEN

İki komşu yurd parçasını, karadenizin bu iki verimli ve yeşil Şehrini dün ancak Karadeniz suları bir birine bağlıyordu. Bu gün buna bağ bile diyemeyiz. Bafra, denizden 20 kilometre içerde buluniyor. Bafra'lı Sinob'a Samsun'dan giderdi. Bizim Cumhuriyet Türkiyemiz, bir birine o kadar candan bağlıdırki istediği dakikada Sinoplu kardeşlerine koşmak isteyen Atatürk Çocükları gemi Postalarını artık bekliyemez.

Biz Cumhuriyet türküsünü istediğimiz zaman biribirimize işittirerek haykırmak istiyoruz.

Karadenizin azılı dalğalarından ürktüğümüzü sanmayınız. Dağlara (Eğil) diyen pervasız Türk oğlunun temiz Kanını taşıyan bu günün çocuğu karanın yalçın kayalarını kırıp tepelemek ve kendine her sarp yamacı emin bir geçit yapmak iştiyakındadır. İşte Bakınız:

Bafradan Sinoba doğru ilk adımı atarken Cumhuriyet yapıcılığının izlerine rastliyoruz. Bafra — Alaçam köprüsünün şah merdanı yeni Türkiyenin yarınki yükselişine tempo tutar gibi kulaklarımızda sevinçli ürpermeler yaratıyor. Biz bu sesin uğultularına doymadan Alaçam — Gümenüz arasındaki silindir düdüğü çınlamaya başliyor. Çimentonun kütleleştirdiği çakıllar üzerinden kuş gibi uçuyoruz. Daha dün bu yerlerden köylünün kağnısı geçemiyordu. Her dere bir derebeyi gibi türk oğlunun yolunu kesiyordu. Karadeniz dalğalarının ara vermeden hırpaladığı çakıllar, Türk yapıcılığının bu gün birer elemanı olmuştur. Sayısız menfezler her dere ağzında birer anıt gibi yükseliyor.

İki tarafı saatlerce uzanan defne ve küknar ormanlariyle süslenmiş Sinop İli yoluna girdiğimiz zamanda aynı enerjinin hırçın tabiati hamur gibi yoğurduğunu görürsünüz: Türk yiğitlerinin kazma sesleri halâ kulaklarımızda çınlıyor. Gerze — Bafra arasında yüzlerce amele iki büyük silindir durmadan çalışıyor. Bafra — Gerze arası dünyanın en güzel yerlerindendir. Yalçın yamaçlarda karadenizi yüksekten karşılayan yeni yol Gerzeye kadar ormanlık sırtlardan geçiyor. Tabiatin bütün güzellikleri burada toplanmıştır. Defne yapraklarının çam ağaçlariyle kaynaşan misk kokusuna doyum olmuyor. orta anadolu boz kırlarında ağaç ne kadar azsa Bafra — Gerze arasında kara toprak o nisbette görülemez. Yeşil Türkiyenin ne demek olduğunu bu yerlerde doya doya anlamak mümkündür.

Ocaklarızda yaktığımız ağaçlar için bir acı duymiyoruz. Belki bunu duşunmiyoruz bile. Gerze yolunda geniş ormanlar içinde ara sıra kesilmiş olduğunu gördüğünüz çamlar açlıktan ölmüş bir öksüz yavru gibi insanın gözlerini yaşartiyor. Gözümüzün görebildiği kadar geniş yeşillik ve ormanlık içinde bir tane bile olsa kesilmiş ağaç, kuru bir dal görmek istemiyoruz. Anadolu çocuğu ağacı sevmelidir. Ağaç sevgisi bizim ülkülerimizin başında yer tutmalıdır.

Yalçın ve sert yamaçlar, kayalıklar insan iradesine boyun eğmiş, Yalnız türk kazmasının işlediği bu yerlerde ıssız dağlar bir mesire yeri gibi medeniyete kavuşmuştur. Cumhuriyet enerjisi Gerzeyi Bafranın bir mahallesi haline getirmiş bulunuyor. Gerze — Sinop arası zaten her zama geçit veren bir yoldur. Bafra — Sinop iki komşu kapısı gibi bir birine çok yakınlaştı. Bu gün Samsun Sinop arasını beş — altı saatte geçmek mümkündür.

Kara denizin iki taraftan kucakladığı Sinop, kamu üzerinde uyandırdığı tesirin tam tersine olarak yurdumuzun en sevimli parçalarından biridir. Kızıl sultan eğemenliği için zararlı gördüğü hür duşünceleri sinoba sürerdi. Sırf (Nefsi nefis) endişenin tahrik ettiği bu çürük müessese ve onun dejenere olmuş başları ulus adına fikir ve serbeslik uğruna ayağa kalkanları Sinoba sürmekle bilmeyerek ve hiç düşünmedikleri yurda hizmet etmişlerdir. Çünkü Sinop temiz düşünceler, fikir hareketlerinin kafalarda alevlenüp fışkıracağı çok nefis bir yuttur. Tabiat bütün güzelliklerini esirgemeden sınoba bağışlamıştır.

Kara denizin azılı dağları Sinop adasında parçalanup bu şehrin sakin koyunda gönül açan bir titreyişle münis bir hale geliyor. Sinobu çok eski zamandan beri seven adam oğlu tarihi taşlarla perçinlemiş ölçulmez kıymeti büyük surlariyle saklamağa özenmiştir. Surların sakladiği tarih hatıralarına dalmayalım. Bu büyük hazinenin anahtarı henüz yabancı ellerdedir. Türk Çocuğu en büyüğünün açtığı ilim yolunda elindeki Kültür meşalesi ile bu karanlık izlere dalmadıkça en eski günlerde Sinop surlarının kimin eli ile yoğrulmuş olduğunu süyleyemeyiz. Yunan ve Roma izlerini yakın sayılan Selçuk ve İsfendiyar demlerini inkâr etmek istemiyoruz. Bütün bunlardan evvel anadolu başdan başa bir türk yurdu olmuşken Sinop bu eğemenlğin dışında kalamazdı. Bizim tarih tezimiz bu düğümü er geç çözecektir. İşte o zaman bizim güzel Sinobumuzun bütün hüviyetile öz evlatlarının malı olacağına kuşku yoktur...

Bu dakikada bizim için daha çok ileri bakmak lâzım. Sinop, genç Cumhuriyetin yükselmeye lâyık ve buna çok müsait bir şehridir. Sinopta bir saat kalmak bu güzel yurdu sevmeye yeter. Sayın Falih Rıfkı atayın Ankaranın yeni şehrinden kalkarak öyle yemeği yemek istediği yer her halde Sinoptur. Cumhuriyetin buraya uzanacak asfalt yolnnu Sinop dört gözle beklemekte haklıdır. Sinop koyu deniz eğlenceleri için yaratılmış bir yerdir. Plaj ve her çeşit deniz banyolarına elverişli bütün iyilikler burada toplanmıştır. Temiz havasında çam ve kükner kokuları esiyor.

BAFRA TARİHİ

Araştırmaları

Halkevi D. T. E. incelemelerinden — Mahmut ÜSTÜNER

8

Bafranın kuzeyinde yarım saatlik mesafede türbe diye söylenen mevkide emir Mirza bey ve ailesine mahsus bir makbere vardır. Türbe dört köşe şeklinde üzeri horasanla bekidilmiş kiremitlerle örtülü ve sivri külâh biçiminde bir kubbe ile taştan yapılmış kuvvetli bir binadır.

Bu binanın divarları gayet kalın ve muhkem bir suretde yapılmış olup içerisine girildiği zaman sağ ve sol taraflarda yan yana sıra ile düzgün bir biçimde yapılmış sandukalar görülür. Bu sandukaların üzerleri ve baş ayak taşları çok güzel yazılar ve ayetler ve çiçeklerle süslenmişdir.

Makberenin içerisinin döşemesi horasanla kaynatılmıştır. İçerudeki mezarlardan başka binanın bahçesindada bir kaç mezar vardır. bu makberedeki mazarların yazılarında okunup anlaşıldığına göre selçuk ümarasından isfendiyar ailesine mensüp emir mirzabey ve ailesine ait olduğu ve bu aile ozaman zuhur eden (taon) kolera hastalığıne tutularak öldükleri anlaşlmakdadır.

Burada kitabe ve mezar taşlarından okuyupda isimlerini öğrenebildiğimiz bazı aile efradının kimler olduğunu ve hangi tarihde öldüklerini sırasile gösterelim :

Hant Hatun binti emir mirza Şaban 780	İlalmış Hatun binti emir mirza Şaban 782	Seyd Gazi 814 Şaban
şehit hacı Lutfullah bin emir mirza Şaban 782	Paşa binti mirza 782 Şaban	Gecicip Hatun binti mehmet b. Şaban 782

Bu mezarlar emir Mirza bey ailesine mensup oldukları ve öldükleri tarihleri gösterir kitabelerini aynen burada yazıyoruz. Bunlardan başka daha pek çok kabirler varsada burada bu kadarını yazarak diğerlerini ve bazı okunmasında zorluk çektiğimiz okunamiyan kısımlar içinde ayrıca incelemeler yapılmaktadır. Bu incelemeler ayrıca neşredilecektir. Bu Türbenin doğu kuzey kısmında eski Bafra yoluna ve oradanda Irmak ağzına giden yol üzerinde Türbeye oldukca yakın bir yerde çok düzgün taşdan yapılmış bir köprü vardırki halen bu köprüye (Karayer) köprüsü denir. Bu köprü

şimdiye kadar kuvvetliliğini bırakmamış ve çok seneler daha da yaşayacaktır. Bu köprünün de Mirza bey asarından olduğu tahmin edilebilir. Türbenin bulunduğu mevkiin güney kısmında ve ancak iki kilometre uzaklıkta bir tarla içerisinde çiftciler tarafından büyücek ölçüde tuğla ve taşlarla döşenmiş bir düzlük bulunmuş ve toprak eşilerek bu taşlar çıkarılmış olup buralarda Mirza beyin köşkü bulunduğu ve bu mevkide oturduğu anlaşılmıştır.

Bu mevkin güney kısmında bu gün bile (Kara arslan) diye anılan yerde pek eski su yolları ve lağımlar görülmektedir.

Kara arslan mevkiinde asarı göz önünde bulunan çok güzel bir bahçe içinde harap hamam ve su terazisi ve su yolları vardır. Bu hamamın karşı tarafında ormanlar ve tikenler içerisinde taşdan yapılmış genişce bir (Mağara) görülmekte olup bu mağara Canik valisi Hacı Ahmet paşa tarafından zından olarak kullanıldığı ve hacı Ahmet paşanın da (Kara arslan) civarında oturduğu anlaşılmıştır.

Ayazma ve Karaköy çayı üzerinde ve Ahurcuk köyü yakininde (Taş köprü) diye söylenen çok sağlam ve düzgün bir köprü vardır. Göründü köyü merkez olupda büyümeğe başladıktan sonra eski Bafiros yakinindeki çok geniş ve değerli meranın yanında birde Hara meydane getirilmiştir. Bu meradan osmanlılar çok zaman istifade etmişlerdir. Hatta Kırım Kafkas seferlerine hazırlanan Ordunun bütün hayvanatı Canik havalisinde yetişdirilirdi (1) bununla beraber bu Hara Canik sancağının kıymetini ve ününü bir kat daha artırmıştır. Hara yakininde Ahurcuk diye söylenen bu köyün kurulan bu haradan olduğu ve bu isimden kinaye olarak bu köye ahurcuk isminin verildiği pek çok kimseler tarafından söylenir. Yine bu ahurcuk köyünün yakininde ve şimdiki balık gölünün kenarında eski Samsun yolunun merkez noktasını teşkil eden bir mevkide harap eski bir hamam ve pek çok eski mezarlar bulunmakdadır.

Bu mezarlar içinde ağaçdan yapılmış bir Türbe içindeki mezarda ötedenberi (Şahbey) diye ad verilmekte olup son zamanlarda bu türbe yanmış harap olmuş ve türbenin şahbeye ait olduğuna dair hiç bir ize rast gelinememiştir.

Duyuşumuza göre bu (Şahbey) buradaki haranın idare ve islâhına memur ümeradan olduğu ve oradaki asarın da onun zamanında yapılmış olduğu söylenmektedir.

(Bitmedi)

(1) Cevdet paşa tarihi : Bu meranın Canik havalisinde denmesine göre bu söylediğimiz ahurcuk olması gerektir. El'an burası halkın hayvanatının yaylım yeridir. Halk tarafından (ÇORAK) diye söylenmektedir.

ÖĞÜT

Veh'bi Cem AŞKUN

Kısılmaz korkma sesin
Ne kemiksin ne etsin
Uğraş , didinki yavrum
Bir güneş namizetisin !

Gök açık , gönlün açık
dayan bahtın
Balkonuna
Gönül penceresinden çık !

Güzel bir uçuş
Ve bu uçuşla fırlayan bir kuş
Gibi yavrum
Gönül iklimlerinin yakınlaş yuvasına !

aldanma sen hayatın
Kederine yasına
Bırak yavrum kendini
Şen dudaklardan dökülsün şen türkün !

Ne yan ,
Nede yavrum bu günü an
Geçen günler geçmiştir
Gönül kapdır yarına
Yaslan yavrum çam kokulu dağların
Gönül kaynaklarına

Ayırma sen gözlerini
Gözlerine güneş veren
Bir cennetin yolundan
Bir yer güzel değildir
Güzel sanma
Güzel Anadolundan . . .

Kısılmaz korkma sesin ,
Ne kemiksin , ne etsin
Uğraş , didin ki yavrum
Sen yarına namzetsin ! . . .

— Sinoplularla Başbaşa —

F. Yekta ÇUBUKCUOĞLU

Yeşil Bafrayı ve Bafra gençliğini güzel Sinoba ve onun ülkücü gençliğine tanıtmak için Ağustosun onbeşinde kafilemiz yola çıktı. Tatlı bir yolculuktan sonra Sinop limanına giriyoruz. Karadenizin bu güzel kıyısı kendisini kucaklayan mavi sularla bir kat daha şirin görünüyor.

Müsafir severliklerini bize her dakika bütün inceliğile gösteren Sinop gençleri limanda konuklarını karşıladılar. Coşkun tazahurat içinde kafile Atatürkün heykeline bir çelenk koydu. Hürmet vazifesini ifa eden gençlik aynı çoşkunluk içinde müsafirlerini ülkü evlerine aldılar.

Akşam iki memleket gençliği arasında yapılan spor musabakası Sinopluların galibiyeti ile bitti.

Gece müsafirler onuruna hazırlanan temsilde bulunduk. Ertesi gün yine müsafirler şerefine hazırlanan deniz musabakaları büyük bir alâka ile takip edildi. Aynı zamanda Halkevi kırk kadar yetim çocuğu sünnet ettirerek hayırlı bir vazife daha yapmış oldu.

Öğleden sonra yine iki kardaş spor mensupları arasında yapılan musabakayı Bafralılar kazandı.

O akşam evimiz temsil kolu tarafından hazırlanan müsamere verildi. Musamerede binlerce halk bulunuyordu. Gençler bu temsılde ne kadar muvaffakıyet göstermişlerse Sinsplu münevverler de temsili o kadar büyük alâka ile takip etmişler ve gençlerin bu başarılarından ötürü kendileri de ayrıca iftihar duymuşlardır.

Temsil başlarken kafile reisi gençliğin ülküsünü anlatan kısa ve özlü bir söylev vermiş, Sinoplular buna heyecanla mukabele etmişlerdir.

O akşamın verdiği heyecanla her iki ülkü yolcusu gençlik gayelerine Sarsılmaz bağlılıklarını bir kere daha tekrarlamış - lardir.

Ertesi gün memleketin gezilecek yerlerine gidilmiş bu arada bilhassa eski ve tarihi izerlerin büyüklüğü ve değeri gençleri atalarının Varlıklı Çalışmaları hakkında tenvir etmiştir.

Kafile ayrıca Deniz şehitleri abidesini ziyaret ederek bir çelenk koymuştur. Büyükler makamlarında ziyaret edilerek Kaiflenin sonsuz selâm ve saygıları sunulmuştur.

Ayrılık yemeğinde evimiz Dil, tarih ve edebiyat kumitası başkanı Bafralı gençlerin gördükleri misafirseverlikten ötürü kafilenin Sinoplu kardaşlarına karşı duyduğu hürmet ve saygı hislerine tercüman olmuş ve bu sözlere nezaketle mukabele edilmiştir.

Sinoptan ayrılırken duyduğumuz sonsuz sevgi bir kat daha artmış ve bizi uğurlıyan gençlerin coşkun tezahuratı bu sevgiyi ölçüsüz bir değere çıkarmış oluyrdu.

İkinci kardaş halkevi olan Gerzede de aynı samimiyeti ve ülkü severliği gördük. Bir kaç saatlık misafirlik bunu bize büyüklüğü ile anlattı.

Bafralıları samimiyetle bağrına basan her iki mefkûre yolcularına hürmet ve saygımız sonsuzdur.

ORTA OKUL AÇILIRKEN

H. S.

Bafrada hepimizin dört gözle beklediği ve özlediği Orta okulun açılması işi nihayet kat'ileşti. Daha okulun Direktörü gelmeden Bafranın bu ihtiyacını çok yakından gören ve anlayan hükümetin emri ile kayit ve kabul işi de başladı. Daha bundan 15 - 20 yıl evel:ne kadar ilk tahsil kültür hayatında bir mertebe sayılıyor, hükümet işyarlığına geçmek hatta dayre şefliğine kadar yükselmek için bir ilk tahsil kâfi geliyordu. Hele Orta okulu bitirenler artık münevverler sırasına katılıyordu. (Rabbiyesir ve lâtüassiri) şöyle böyle yazanların kalemlere çırağ edildiği Osmanlı imperatorluğu devrinde hükümet, ulusunun tahsiline hiç kiymet vermezdi. Zaten bu yüzden değil midir ki yabancı uluslar medeniyet yolunda dev adımları ile ilerlerken Osmanlı hükümeti anlayışsız, kavrayışsız kimselerin elinde daima geriliyor, daima gülünç bir mevkie düşüyordu. O zaman okumaya teşvik etmek medeniyetin en belli başlı ihtiyaçlarını karşılayacak bilgileri ulusa vermek için hükümet hiç bir kolaylık göstermedikten başka cahil bir ulusu idarenin daha kolay olacağı gibi batıl bir zihniyetle okumıya karşı büyük engeller çıkarılıyor, kültür işinde bir az sivrilen başlar ya koparılıyor yahut ıssız bir köşeye atılıyordu.

O zaman okumak istiyenlere gösterilen nur kapısı! Medreselerdi. Gayesi gûya arapçayı kafalara yerleştirmek olan bu küf kokulu köşelerde 10 sene çile doldurduktan sonra bir arapça cümleye doğru dürüst mana veremiyen, konuşulan bir arapçayı anlamıyan, öz türkçemizi lâyıkı ile okuyamıyan ve yazamıyan bir sürü çömez yetişiyor ve dünyalık bilgilere hiç bir kıymet verilmiyordu.

Fakat bu gün: Bütün acuna parmak ısırtan büyük Türk devrimi bu köhne zihniyeti de diğer bir çokları ile beraber kökünden yıktı. Cumuriyet Türkiyesinin keskin görüşlü, yıkılmaz azimli başta gelenleri Türkün bilgi ve medeniyet yolunda lâyık olduğu yeri alması için icap eden her şeyi gördüler, duydular ve yaptılar.

Bu gün Türkiyenin her yerinde yeniden bir İlk, Orta okul, bir Lise, bir Üniversite yükseliyor. Okumayı memleketin en kuytu yerine, en uzak köyüne kadar yaymak için Cumuriyet hükümeti durmıyor, çalışıyor, çalışıyor.

Artık bu gün tahsil hayatında İlkokul hatta Orta okul bir mertebe sayılmıyor. İlkokulun tahsil hayatına ilk basamak sayılan Orta okula bir kapı durumunda olduğunu, en az orta okulu bitirmiyen bir gencin cemiyetin bir çok haklarından mahrum kalacağını, günün ilerleyişine uymak, ulusun istediği ve dilediği bir fert olmak için ilk tahsilin hiç yetişmiyeceğini anlamıyan duymıyan kimse kalmamıştır.

Bafra halkının Orta okul için gösterdiği tehalük ve uyanıklık bize bunu çok güzel isbat etmiştir.

Bafrada halkın dileği, arzusu hatta ricası ile Orta okul kurağı için bir iki günde binlerce lirayı kendi aralarında hazırlamaları, Orta okulun açılmasının tahakkuku karşısında her Bafralının uzun yıllardanberi görmediği hasretlisine kavuşan bir sevgilinin sevincini taşıması, yüzlerde bayram günlerinde görülen neşenin belirmesi halkımızın artık tahsilin manasını çok yakından anlamış ve kavramış olmasına ne güzel bir delildir.

Uyanık Türkiyenin uyanık Bafrası: Seni candan kutlularım. Sen bu uyanıklığınla her zaman bir Orta okula bir Liseye hatta daha yüksek tahsil yuvalarına lâyıksın. Senin ihtiyacını duyan, kavrıyan, anlayan her işte olduğu gibi bunu da tezelden başaran yüce hükümetine ve onun keskin görüşlü, demir iradeli büyüklerine sonsuz minnet ve şükranlar.

Sinoba Sevgiler

İ. Işın

İçimizde tatlı bir ılıklık, zevkine doyulmayan, devamı istenen hislerle Sinoptan ayrıldık. Sinobun imanlı gençlerinin mihmandarlıklarile tanıdığımız bu ufak, fakat tarihi kasabalarının bizde yarattıkları tahassusu bilmem yukardaki nakıs kelimeler anlatabilecekmi?

Ben bir çok yerler gezdim. Konuklarına hemen kalkıp gitmesi luzumunu hatırlatan abus çehreli büyük şehirlerin yanında, daha kapısından girerken insanın yüzüne gülen, munis, sevimli kasabalar da gördüm. Fakat bütün bunların yanında yaratıcı Türk devriminin derinliklerine inmiş Sinop gençliğinin cana yakın hallarını hiç bir zaman unutamiyacağım.

İstemiye istemiye bu şirin beldeden ayrılırken arkadaşların da aynı tahassusla yandıklarını görüyordum. Bir saat gibi geçen iki günümüzde kardeş Sinoplular, ecdat mirası misafirperverliklerinin en sonuna vardılar. Her sözlerinde bizi rahat edemiyecekleri korkusu vardı.

Biz çok rahat ettik. Hemde evlerimizden daha iyi.. Hem biz rahata değil onların ateşli varlıklarını kucaklamaya gitmiştik. Aradığımızı bulduk. daha ne isterdik.

Ülkü uğrunda bizde nihayetsiz ufuklar yaratan, ateşimize ateş katan bu kardeş şehrin kardeş çocuklarına sonsuz sevgi ve selâm.

At Yetiştirmek

— 2 —

Fuat Gözaydın

Bir hayvanın damızlık kıymetini tayin ederken küçük hatalara göz yummak lazımdır. bir damızlıkda yalnız hata aramamalıdır. bir hayvanın iyi evsafı nakadar çoksa malik olduğu küçük hatalarda o nisbetde ehemmiyyetsiz adetmek lazımdır. umumiyyetle bir hayvanın kıymetini tayin ederken malik olduğu don mühim bir rol oynamaz. yetişdirmede donlara ancak renk itibarilede bir tecanüs temin edilmek istenildiği zaman ehemmiyyet verilir.donlar (mendel) kanunlarına tabi olarak intikal ederler. Al dondaki hayvanlar aralarında birleşdirilirse daima Al mahsul elde edilir. yağızlar aralarında birleşdirilirse ekseriyyetle yağız elde edilir: al nadiren görülür. dorular aralarında bireşdirilirse ekseriyyetle doru mahsul alınır: yağız ve al nadiren zuhur eder. kır donlar kırdan gayri donlara karşı dominandırlar. yani kır bir hayvan (homozigot) olmak şartile kırdan gayrıdonda bir atla birleşirse yalnız kır donda mahsul elde edilir.

Damızlıkda kullanılacak her hayvanda aranılacak en mühim şeylerden biri de sıhatıdır: bilhasse hazım ve (gıdadan istifade kabiliyyetine) dikkat etmek lazımdır. güç hazım eden sık sancılanan kısraklar damızlığa yaramazlar. gayri muntazam ve şiddetli (harp) kızgınlık kösterenler güç gebe kalanlar ve yahut sık yavrularını atanlar damızlıkda kullanılmamalıdır. fena huylu kısraklar fena anadırlar ve bed huyluk irsen intikal etdiğinden bu noktaya da dikkat etmek lazımdır. bundan başka kısraklar dişilik ve analık evsafında bariz olarak göstermelidirler. erkek teşekkülatındaki kısraklar güç gebe kalırlar, südleri azdır ve yavru verirler.

İyi bir kısrak şöyle olmalıdır.

1 — Südü bol bir familyaya mensup olmalıdır.
2 — fazla cüsseli olmalı.
3 — başı narin kuru ve asıl olmalı
4 — buyun zarif ince ve uzun olmalı
5 — beden uzun ve derin olmalı
6 — nahiyyei zahriyye (SIRT) kısa olmalı.
7 — havsala iyi teşekkül etmiş geniş ve uzun olmalı
8 — cilt alastiki sıkı ince olmalı
9 — etraf (bacaklar) zarif ve kuru olmalı
10 — memeler iyi teşekkül etmiş tenasül uzuvları sıhhatlı olmalıdır.

Esnaflığın Tarihçesi

— 2 —

İstanbul o zaman (4) Tevleviyetle idare olunurdu. (İstanbul' Eyup, Galata, Üsküdar). Bundan (350) sene evvel bunlara yine (esnaf) ve (ehli hirf) denilmektedir. O zaman yaptırılan bir sayıma göre İstanbulun bu dört mıntakasında (1100) çeşit esnaf vardı. Bunların içinde:

(Kadı mollalar, şihler, vaizler, hatipler, (imamlar, tefsirciler ve nasihat ediciler, (muhaddisler, müezzinler, sofiler, müte-(velliler, bevvaplar, mahkeme mukay-(yitleri, kasideciler, hafızlar, yazıcılar, (şairler, meddahlar, hanendeler, mü-(neccimler, remilciler, sıbyan hocaları, (dilenciler, talibi ilim olanlar, hekimler, (cerrahlar, tımarhaneciler, hasta bakı-(cılar, haritacılar, arslancılar, esirciler, (pehlivanlar, avcılar, kuşçular, tavuk-(çular, evşirme oğlanları, sünnetçiler, (dellâllar, canbazlar, ressamlar ve (mimarlar) ın da

ayrı ayrı esnaf loncaları vardı. Ötekilerin adlarını bildiğimiz için yalnız bu gün esnaf sayılmayanlarının isimlerini aldık.

Görülüyorki: Bunlar yeni (Şairler, muallimler, doktorlar, ressamlar, mimarlar, haritacılar v. s.) bile o zaman esnaf sayılıyordı. Esnaf pirleri tarafından bir imtihandan geçirilir, yol ve erkân sorulur, bu suallere cevap verenler ve kendi eli ile kendi meslekine ait noksansız bir şey yapabildiğini gösterenler usta sayılırdı. Esnaf imtihana bir taraftanda şeyh yapılır ve su nasihat verilirdi:

(Ey oğul evela harama bakma, yalan (söyleme, haram yeme, haram geyme, (haram içme, ekmek ve tuza hor bak-(ma, kendinden büyük olanlara haka-(retli gözle bakma, büyüklerin önünde (gitme, sabırlı ol, komadığın yere el (uzatma, emanete hiyanet etme, fakir-(lik ile kanaat et....)

ve daha bu gibi tesirli sözler söylenir ve bunlar kulagına küpe ölsun diye mahsus kulağı çekilir ve boynuna bir tokat vurulurdu. En sonunda (ey oğul unutma, gözünü aç, gün akşamlıdır)denir ve söz biterdi. Bunun üzerine imtihan

veren oradakilerin elini öper ve geri geri giderek kapıdan çıkar ve ondan sonra yemekler yenirdi .

Bir kabahat yapanlar yolsuz sayılıp en çok üç gün işten men' olunurdu . Bazılarına da derecesine göre ihtiyarlar huzurunda 83 değnek vurulurdu . Esnaflık haysiyetine hürmet etmemek , müşteri aldatmak yolsuz olduğu gibi büyük sermayelerin küçük sermayeleri ezmesi de yolsuzluk sayılırdı .

Serhoş , dolandırıcı , pis esnaf lonca tarafından yolsuz ilân olunurdu. Bu ilân bir nevi boykot demek olduğundan ceza af edilinciye kadar mahkûm olan arkadaşlarile temas edemezdı . Hastalara yardım etmek , çalışamayacak hale gelelere (oturak) yani takaüt namile geçim temin etmek loncaların vazifesi idi .

Her meslekin loncaları esnaf arasında sevgiyi kuvvetlendirmek için sık sık eğlenceler tertip ederlerdi . Ve bunlara (herfane) denirdi . Şu halde herfanenin aslı (harifane) olsa gerektir ve hirfetten gelmektedir . hifret taşcasına ziyafet demektir . Bu toplantılarda aynı zamanda meslekî işler de görüşülürdü -

Esnaf loncalarının 16 ncı asrın sonlarına doğru olan vaziyeti böyledir. Bu teşkilat yalnız esnafı loncalara bağlayarak ve kendi kendilerini idare etmek suretile Osmanlı İmperatorluğunun lisanda , musikide ve ahlâkta yarattığı ikilikten kurtulmuşlar ve Türk olarak kalmışlar ve meslek ve sanat eserlerinin Millî vasıflarını mühafaza etmişlernir .

Hepimizin bildiğimiz gibi : O vakıt bir Türkçe ve bir de Osmanlıca vardı . Türk ahlâkı ile Osmanlı ahlâkı da bir birine temamen aykırı idi . Sanat aşağı tabakaya yakışan şeyler olarak sayılırdı.

Onuu için yüksek sınıflar sanat ve ticaretin her çeşidinden uzak yaşarlardı . Bu sebeple sanat Osmanlı medeniyetinin unsuru değil Türk harsinin unsuru olmuştu.

(Bitmedi)

Zafer Bayramı
Nasıl Kutlulandı ?

Zafer ve Tayyare bayramı Baframızda eşine az tesadüf edilen bir heyecanla kutlulandı. Erkenden Halkevi önünde hazırlanan muhtelif teşekküller, Jandarma Sporcu ve Mektepliler Bandomuzun iştirâki ile büyük bir kalabalık halinde askerlik şubesine giderek yer aldılar.

Tebrikâtı müteakip bandonun çaldığı İstiklâl marşı hürmetle dinlendi. Kürsüye gelen asteğmen F. Yekta Çubukcuoğlu büyük zaferin nasıl kazanıldığını ve bu zaferin manasını bütün değeri ile anlattı, uzun uzun alkışlandı.

Hava kurumu adına söz alan Sırrı Dönümün söylevi iyi tesir bırakmış ve tekrar tekrar alkışlanmıştır. Okul çocuklarının alkışlarla karşılanan şiirlerinden sonra Yarbay Faik Umurhan halka gösterdikleri alakadan dolayı teşekkürlerini bildirmiş, bundan sonra başlayan geçit töreni coşkun tezahurata vesile olmuştur.

Parti Balosu

Büyük Zaferimizin onuruna günlerdenberi hazırlanan Halk Partisinin Balosu bayram akşamı askerlik şubesinde verilmiştir. Balo yeri ve büfe titiz bir itina ile hazırlanmış idi.

Balo sabaha kadar devam etmiş ve davetliler çok neş'eli bir gece geçirmişlerdir.

HABERLER

Bayındırlık Bakanımız Şehrimizde

Sayın bayındırlık bakanımız Ali Çetinkaya yanlarında İlbayımız Fuat Tuksal olduğu halde evvelki hafta ilçemizi şereflendirmişlerdir .

Kasabadan 10 kilometre uzakta (Sığara) mevkiinde hararetle karşılanan sayın bakanımız önce Hükûmet , Belediye ve partiye uğramışlar , İhtiyaçlarımıza yakın alâka göstermişlerdir . Bu meyanda Bafra — Samsun şosasının fenalığına işaret ederek yeniden inşasını müjdelemişler , Su işi ve bataklıkların kurutulması husussundaki tasavvurlarını anlatmışlardır. Bilâhere yeni yapılmakta olan Kızılırmak köprüsüne gitmişler, orada inşaatı çok yakinden incelemişlerdir .

Şehrimizde 5 saat kadar kalan değerli bakanımız aynı suretle uğurlanmıştır .

Bayındırlık Müsteşarı Geldi

Geçen hafta şehrimize gelen Bayındırlık müsteşarımız Arif Baytın Kızılırmak Köprüsü, inşaatını incelemişler ve aynı gün Samsuna dönmüşlerdir .

Evimizin Sinop Gezisi

Kardeş Sinop Halkevinin geçen yıl yaptığı ziyareti evimiz , 15 — Ağustos — 936 da iade etmiştir. Belediye Reisi Zihni Lokmanın Başkanlığında ve on sekizi Sporcu, onu temsilci ve üçü idareci olmak üzre otuz bir Üyenin iştirâkiyle motorla yapılan seyahat çok güzel geçmiş ve Sinoplular kafilemizi çok büyük tezahuratla karşılamışlardır. Kafileye İlçebay ve eşleri de iştirâk etmiş bulunuyordu. Sinopta iki gece kalınmış ve şehrin görülmeye değer yerleri gezilmiştir.

İki kardeş Halkevi Sporcuları arasında yapılan iki voleybol maçı beraberlikle neticelenmiştir. Evimiz gösterit kolu tarafından (Sönen ümit) ve (Şer'iye mahkemesinde) adındaki piyesler temsil edilmiş ve çok büyük bir halk kütlesi tarafından seyredilmiştir.

Sinop Halkevi tarafından kayık ve yüzme yarışları tertip edilmiş ve çok alâkalı olmuştur.

Uğurlama töreni de karşılama gibi çok samimi ve içten olmuştur. En büyüğünden en küçüğüne kadar bütün Sinopluların kafilemize karşı gösterdikleri içli alâka ve değerli misafirperverliği burada da minnet ve şükranla anmayı bir ödev biliriz.

Sinop gezisinin temiz hatırasını bu küçük sutunlarda tesbite çalışırken bir noktaya işaret etmeden geçemiyeceğiz. Sinop İlbayı ve parti başkanı sayın Süreyya, Sinop gençliğinin en müşvik bir babası mevkiindedir. Çünki bu asil duygunun iki gün en yakın mazhariyetine kavuştuk. Bizde bu çok sıcak şefkat ve siyanetin derinliklerine daldık. Sayın İlbay eğer bizim dileğimizi kabul ederlerse onun için armağan edilecek sonsuz saygılarımız vardır.

Halk evinin çok konuk sever başkanı ve onun cidden yüksek duyğulu arkadaşları, Sinop Şarbayı, Ziraat direktörü ve şimdi birer birer sayarsak belkide unutmak hatası yapacağımızdan korktuğumuz Sinoplu arkadaşlar bizden size derin saygı ve selâm .

Dönüşte Gerzeye uğrayarak kardeş Gerze Halkevini de ziyaret eden kafilemiz, burada da hararetli surette karşılanmış ve büyük konuk severlik görmüştür .

YÜKSEK OKUL TALEBELERİ

Ankara Yüksek enstitüsü ve diğer yüksek Okul talebelerinden müteşekkil büyük bir kafile iki gurup halinde Şarimızı ziyaretle görülecek yerleri gezmişler ve ayni gün Samsuna avdet etmişlerdir .

Dil Bayramı

24 Ağustos pazartesi günü başlayan dil bayramımız neşe içinde kutlulandı. Pazartesi günü saat 14 de Törene başlandı. Evimiz bandosu tarafından çalınan İstiklâl marşını Halk Hoparlörle dinledi. Halkevi Dil, Tarih ve edebiyat komitası Başkanı Yekta Çubukcuoğlunun değerli bir tetkik eseri olan söylevi, İlçebay Kadır Sözenin dünü ve bu günü anlatan heyecanlı hitabesi çok alkışlandı.

Gece Halkevinde dil. tarih ve edebiyat üyesinden Mehmut Üstünerin söylevini Halk Hoparlörle dinlemiştir. Kurultay çalışmaları Radyo ile takip edilmiş, bayram devam ettiği müddetce Halkevi hoparlörü yayın yapmıştır.

ORTA OKULA

TALEBE YAZILMASINA BAŞLANDI

İlçemizde Orta Okul açılmasına karar verildiği Kültür bakanlığından bildirilmiştir. Okula ait işlerin henüz başlamış olmasına bakarak ece ve egelerin çocuklarını İlçe dışında okutmak istedikleri duyulmasından bu işin doğru olmadığını sezen ilgili orunların İlbaylığa baş vurması üzerine Orta Okul Direktörü gelinceye kadar Talebe kayit ve kabulü işinin Kültür işyarlığınca yapılmasına buyruk verilmiştir.

Ağustosun 20 inci gününden itibaren başlıyan talebe yazılmasına devam edilmektedir. Memleketimizin büyük bir ihtiyacını karşılıyan bu Okulun kurulmasına değerli yardımlarını gördüğümüz Kültür bakanımıza, saylâvlarımıza, İl ve İlçebayımıza teşekkürü bir borç biliriz.

Halkımızın yıllardanberi dört gözle beklediği bu hayırlı haberi müjdeler ve kutlularız.

EVİMİZ BANDOSU

Teşekkül Etti

Bandomuz 10 parça olarak teşekkül etmiş bulunuyor. Çalışmalar başlamıştır. Halkevi üyelerinden hevesliler kaydedilmektedir. Yakın zamanda temamen genç bir Bando takımı hazırlanacağından şüphe etmiyoruz.

Urayda

§ Kasabanın halihazır haritasiyle müstakbel şehir plânının yapılması için dahiliye vekâletinden müsade istenilmiştir.

§ Çocuk bahçesi yapılmak için münasip görülen arsanın istimlâk muamelesine başlanılmıştır. Muamele bittiği gibi getirtilen plân dahilinde bahçe hemen tesis edilecektir.

§ Çarşının en merkezî bir yerinde yapılmasına karar verilen umumi halânın arsası istimlâk edilmiştir. İhtiyacı karşılayabilecek modern bir binanın plânı hazırlanmaktadır.

§ Urayın Sonbahar at yarışları 27 Eylül 936 da yapılacaktır. Bu hususta gereken hazırlıklara başlanmıştır.

§ Arsıulusal İzmir fuvarında Samsun İli adına yapılacak pavyonun masrafına Urayımız da (100) lira vermek suretile iştirâk etmiştir.

İTİZAR

Yazılarımızın çokluğundan ötürü bu sayımıza (Bafrada ziraat işçiliği) ve (Melek) yazılarımızın sonu konamamıştır. Sayın okuyucularımızdan özür dileriz.

İŞEVİ : BAFRA HALKEVİ
Mes'ul ve yayın direktörü : Niyazi DOĞU

Basıldığı yer : Vatan Basımevi - BAFRA